

CALITATEA GUVERNĂRII – FACTOR DECISIV DE INFLUENȚĂ ASUPRA CALITĂȚII VIEȚII SOCIALE

Margareta BRADU

Catedra Economie Generală și Relații Economice Internaționale

À la fin du XXe siècle - début du XXIe siècle le gouvernement devient un facteur ou un moyen de développement de la société contemporaine. Il mène des activités de direction, de gestion basées sur des lois et par le biais des institutions démocratiques qui représentent un système intelligent, franc, efficace, responsable de l'administration publique, des transformations économiques et sociales qui ont lieu dans la société.

Le gouvernement doit assurer la transparence, la stabilité et la prévisibilité dans l'activité économique et s'assumer la responsabilité pour la qualité de la vie sociale.

*„În țara condusă bine se rușinează de săraci.
În țara condusă prost se rușinează de bogați ”
(Confucius)*

În ultimele decenii ale secolului XX – începutul secolului XXI, guvernarea devine un factor sau un mijloc de dezvoltare a societății moderne. Ea este privită ca o activitate de conducere, de dirijare, care se bazează pe reguli și instituții democratice, reprezentând un sistem deschis transparent, eficient și responsabil de administrarea publică, de schimbările economice și sociale care au loc în societate.

Cuvernarea trebuie să asigure transparență, stabilitate și previzibilitate în activitatea economică și să-și asume responsabilitatea pentru calitatea vieții sociale.

Domeniul calității vieții sociale poate fi definit prin ansamblul elementelor care se referă la situația mediului ambiant, a mediului cultural, a celui politic și social, în care trăiesc și activează oamenii.

Pentru a înțelege esența guvernării și influența acesteia asupra calității vieții sociale, e necesar a conștientiza faptul că procesele de schimbare, cum sunt tranzițiile și globalizarea, sau aderarea la UE, pot și trebuie să fie orientate spre satisfacerea necesităților populației și, prin aceasta, să influențeze nivelul calității vieții sociale.

Guvernarea trebuie să devină un proces ce depășește cadrul de urmărire și admirare a schimbărilor în societate, Guvernul trebuie să se transforme din arbitru în membru al echipei, care să participe și să poarte responsabilitate de schimbările efectuate în societate.

Calitatea vieții rezultă din interacțiunile mai multor factori economici, sociali și politici, de aceea nivelul calității vieții depinde, în primul rând, de calitatea guvernării.

Însăși noțiunea de calitate a vieții a apărut pentru prima dată în mesajul președintelui SUA J. Kennedy către Congres, în 1963. Dumnealui aprecia calitatea vieții ca un nivel decent de satisfacere a necesităților fiecărui în resurse materiale, ocupație, condiții de trai, mijloace de transport, de a trăi într-un mediu înconjurător favorabil. Calitatea vieții trebuie să includă în sine posibilitatea autoinstruirii, dezvoltării capacităților și protejarea sănătății fizice și morale în condițiile libertății și echității.

Începând cu anii '70 ai sec.XX, în societatea nord-americană au apărut primele studii de cercetare a calității vieții, la baza cărora au fost puse Obiectivele Naționale de dezvoltare și de măsurare a gradului de rezolvare a acestora prin intermediul indicatorilor sociali.

Relația dintre creșterea economică și dezvoltarea socială poate fi demonstrată doar prin creșterea calității vieții sociale.

Social-democrații germani defineau noțiunea de calitate a vieții ca fiind „asigurarea existenței prin intermediul solidarității umane, șansa de coparticipare și autoafirmare, utilizarea conștientizată a propriilor forțe de muncă, pace și comunitate umană, utilizarea naturii și a valorilor culturale, șansa de a păstra sănătatea și de a se însănătoși, eliberarea de frică”.

Începând cu anul 2001, domeniul calității vieții devine unul de interes oficial major în cadrul UE, unde este elaborat un Program de cercetare și monitorizare a calității vieții. Acest Program impune includerea preocupărilor asupra calității vieții atât ca demers de cercetare, cât și ca obiectiv de politică publică. În Program, calitatea vieții se referă la toate aspectele bunăstării indivizilor în societate. Prin cercetarea calității vieții se au în vedere resursele și oportunitățile existente în societate, precum și condițiile de viață necesare pentru a avea acces la resurse și oportunități.

Este vorba de resursele individuale și colective. Prin această absorbție, calitatea vieții poate fi definită prin mai multe noțiuni, cum ar fi, bunăstarea, dezvoltarea umană, capitalul social, calitatea societății ș.a.

Aici este vorba nu numai de rezultate, dar și de posibilitatea de a le obține, de oportunitățile existente. În aceasta și constă dificultatea de a aprecia obiectiv calitatea vieții, deoarece este vorba de concentrarea resurselor asupra rezultatelor.

Pornind de la cele expuse, am putea menționa că noțiunea „calitatea vieții sociale” conține în definiția sa totalitatea rezultatelor obținute de societate în dezvoltarea economică și socială, în raport cu resursele atrase pentru atingerea acestor rezultate și posibilitatea tuturor membrilor societății de a beneficia de ele pentru a-și ridica bunăstarea.

Dar nu întotdeauna, atunci când în țară se ajunge la un nivel înalt de dezvoltare a indicilor economici, se atinge și un nivel înalt de dezvoltare a calității vieții sociale. De menționat însă, că o creștere economică calitativă asigură și o creștere a bunăstării populației numai atunci când se asigură un grad înalt de includere a potențialului uman în procesele economice, când se reduce inegalitatea veniturilor și se mărește accesul la un sistem de educație și sănătate calitativ al tuturor membrilor societății și deci numai atunci putem spune că reformele economice și-au atins scopul propus. Anume în acest domeniu este chemată guvernarea să asigure un proces de redistribuire echitabilă, în așa fel ca în urma dezvoltării economice să-și ridice calitatea vieții și un număr mai mare de membri ai societății.

Dacă se recunoaște și se conștientizează faptul că oamenii sunt, până la urmă, scopul și mijloacele tuturor politicilor, atunci se creează un teren favorabil pentru sinergia dintre guvern și societate.

Nivelul de aprobare și de susținere a activității guvernării va fi proporțional cu capacitatea acestuia de a propune și implementa cu succes programe care presupun o participare activă a cetățenilor la procesul decizional, deoarece cetățenii, participând la luarea deciziilor, totodată își asumă și anumite obligațiuni pentru îndeplinirea acestora.

Dacă analizăm această corelație la noi în țară, atunci, potrivit sondajelor, putem constata următoarele. La întrebarea *În ce măsură oameni ca Dvs. pot influența hotărârile ce se iau la nivel local și național?* răspunsurile (în foarte mare măsură, în mare măsură) formează procentajul înscris în Tabelul 1:

Tabelul 1
(în %)

Nivelul	Noiembrie 2001	Noiembrie 2002	Noiembrie 2003	Noiembrie 2004	Decembrie 2005	Noiembrie 2006
Local	17	13	17	25	16	23
Național	8	8	11	18	23	16,4

Sursa: Barometrul de Opinie publică – noiembrie 2006, p.115

Putem deci constata că influența cetățenilor la luarea hotărârilor la nivel de țară în 2006 este în descreștere față de anii 2004 și 2005, ceea ce denotă limitarea posibilităților de participare la luarea deciziilor la nivel național.

De regulă, cetățenii pot aprecia calitatea schimbărilor economice din țară prin niște indicatori subiectivi, cum ar fi „mult mai bună”, „puțin mai bună” ș.a.

Dacă e să ne referim la aprecierea situației economice din Republica Moldova care, după cum am spus, constituie un indicator de bază atât în aprecierea calității guvernării, cât și a calității vieții sociale, atunci la întrebarea *Cum apreciați situația economică de azi în Republica Moldova, comparativ cu cea de acum un an?*, răspunsurile au fost următoarele:

Tabelul 2
(în %)

Răspunsul	Noiembrie 2001	Noiembrie 2002	Noiembrie 2003	Noiembrie 2004	Decembrie 2005	Noiembrie 2006
Mult mai bună	4	6	4	4	4	5
Puțin mai bună	37	44	40	43	34	0,6
Neschimbată	36	33	31	31	41	35,9
Puțin mai proastă	11	10	16	12	13	15
Mult mai proastă	6	34	4	5	4	9,9
NS/NR	6	4	5	5	4	3,6

Sursa: Barometrul de opinie publică – noiembrie 2006, p.109

După cum observăm, din 2001 și până în 2006 situația practic rămâne invariabilă, doar 1% apreciază că situația economică este mult mai bună, dar cu 3% sunt mai mulți cei care apreciază situația „mult mai proastă”.

Din rezultatele sondajelor se observă că numărul celor care sunt „foarte nemulțumiți” de situația economică a crescut din 2001 până în 2006 doar cu 1,4%, iar al celor care au răspuns „deloc nu sunt mulțumit” a crescut în perioada respectivă cu 7,6%. Adică, situația economică de astăzi tinde spre descreștere, ceea ce influențează negativ asupra calității vieții.

Dacă e să facem o legătură între situația economică și gradul de satisfacție sau de mulțumire din partea cetățenilor de aceasta situație, sau, altfel spus, *cât de mulțumiți sunt membrii societății de situația economică actuală din Republica Moldova*, datele Tabelului 3 atestă următoarele:

Tabelul 3

(în %)

Răspunsul	Noiembrie 2001	Noiembrie 2002	Noiembrie 2003	Noiembrie 2004	Decembrie 2005	Noiembrie 2006
Foarte mulțumit	1	1	1	1	1	2,4
Destul de mulțumit	20	11	8	15	9	14,3
Nici mulțumit, nici nemulțumit	-	36	34	29	36	33,1
Nu prea mulțumit	51	34	37	36	34	28,6
Deloc mulțumit	11	15	16	17	16	18,6
NS/NR	17	3	4	2	4	3

Sursa: Barometrul de opinie publică – noiembrie 2006, p.109

Făcând o paralelă între posibilitatea de participare la luarea deciziilor, care a fost demonstrată mai sus, și nivelul de încredere în anumite instituții politice, putem observa o legătură directă. Adică, după cum rezultă din datele înscrise în Tabelul 1, cetățenii au o mai mare posibilitate de a influența luarea deciziilor la nivel local și o mai mare încredere în administrația publică locală.

La întrebarea *Câtă încredere aveți în ...?* (oarecare încredere), răspunsurile au fost următoarele:

Tabelul 4

(în %)

Răspunsul	Noiembrie 2001	Noiembrie 2002	Noiembrie 2003	Noiembrie 2004	Decembrie 2005	Noiembrie 2006
Guvern	36	46	40	47	38	37,7
Parlament	30	40	36	45	34	37,7
Președintele țării	58	63	57	56	43	43,9
Primărie	44	52	52	54	43	49,7
Organizațiile neguvernamentale	22	20	29	36	35	34,75

Sursa: Barometrul de opinie publică – noiembrie 2006, p.117

Rezultatele sondajului demonstrează elocvent că lipsa încrederii în sectorul public și în instituțiile democratice este o provocare majoră pentru buna guvernare în Republica Moldova.

Această lipsă de încredere reflectă perceperea performanțelor guvernării, frustrarea în raport cu procesul de transformare și nihilismul față de procesele politice. Atunci când cetățenii sunt lipsiți de posibilitatea de a participa la luarea deciziilor, când nu au destulă încredere în instituțiile statale, dispare interesul lor față de politica țării. Fapt atestat de rezultatele sondajului, în cadrul căruia intervievații urmau să răspundă la întrebarea *În ce măsură vă interesează politica?*

Tabelul 5

(în %)

Răspunsul	Noiembrie 2001	Noiembrie 2002	Noiembrie 2003	Noiembrie 2004	Decembrie 2005	Noiembrie 2006
În foarte mare măsură	3	2	8	7	7	3,5
În mare măsură	14	11	14	21	18	9,9
Nici mult, nici puțin	33	30	37	29	37	30
În mică măsură	39	39	21	25	26	29,1
În foarte mică măsură	11	18	15	17	16	25,9
NS/NR	3	2	5	1	1	1,6

Sursa: Barometrul de opinie publică – noiembrie 2006, p.116

Aceste rezultate ar trebui să trezească Guvernului și conducerii țării îngrijorare, mai ales rezultatele obținute în noiembrie 2006. Așadar, ponderea celor care nu sunt interesați de politică a crescut, ceea ce duce la strangularea democrației în societate și la reducerea numărului de cetățeni cointeresați în a participa la luarea deciziilor. Pasivitatea politică poate duce la activizarea conflictelor în societate – dintre diferite grupuri și straturi sociale și Guvern.

Sondajele realizate în cadrul Barometrului de opinie publică pe eșantioane naționale reprezentative demonstrează atitudinea cetățenilor față de direcția de dezvoltare a țării.

Începând cu februarie 1998, opiniile referitoare la această chestiune au oscilat.

Astfel, la întrebarea *Cum credeți, în țara noastră lucrurile merg într-o direcție corectă sau într-o direcție greșită?* răspunsurile au fost următoarele:

Tabelul 6

(în %)

Răspunsul	Februarie 1998	Februarie 2001	Noiembrie 2001	Noiembrie 2002	Noiembrie 2003	Noiembrie 2004	Decembrie 2005	Noiembrie 2006
Direcția este corectă	22	8	21	37	33	29	29	35,7
Direcția este greșită	52	79	48	46	55	56	56	53
NS/NR	26	13	31	17	17	15	15	11,3

Sursa: Barometrul de opinie publică – noiembrie 2006, p.109

După cum putem observa, din februarie 1998 până în noiembrie 2006 răspunsurile au variat semnificativ, dar este alarmant faptul că ponderea celor care consideră greșită direcția de dezvoltare rămâne, practic, aceeași și este cu mult mai mare decât ponderea celor care consideră direcția ca fiind una reușită. În acest caz, se are în vedere nu însuși procesul de tranziție de la sistemul de economie centralizată la economia de piață, ci mecanismul de trecere.

Conform concepțiilor moderne de dezvoltare umană, care este un indicator al calității vieții ce include și calitatea vieții personale, și calitatea vieții sociale, o misiune importantă a bunei guvernări este extinderea oportunităților și crearea unui mediu care să inspire cetățenilor simțul bunăstării și al securității. Cu regret, pentru majoritatea cetățenilor Republicii Moldova aceste aspirații deocamdată nu s-au împlinit, ei fiind și în continuare preocupați de problemele simplei existențe.

Intervievații au indicat că *în prezent cel mai mult îi îngrijorează:*

Tabelul 7

(în %)

Răspunsul	Februarie 1998	Noiembrie 2001	Noiembrie 2002	Noiembrie 2003	Noiembrie 2004	Decembrie 2005	Noiembrie 2006
Sărăcia	59	47	56	53	53	61	59,2
Prețurile	56	20	32	31	52	54	64,2
Șomajul	53	25	31	22	36	16	15,3
Corupția	25	17	17	21	15	13	12,5
Viitorul copiilor	-	48	47	41	42	45	38,3

Sursa: Barometrul de opinie publică – noiembrie 2006, p.110

La întrebarea *dacă autoritățile Moldovei au strategii și planuri pentru îmbunătățirea vieții cetățenilor*, majoritatea respondenților (36%) nu au știut ce să răspundă, 28% din respondenți au răspuns negativ.

Reieșind din cele expuse, am putea concluziona că Guvernul Republicii Moldova trebuie, în primul rând, să-și ridice gradul de încredere din partea cetățenilor țării, dar acest obiectiv poate fi atins doar în contextul unei creșteri economice calitative care va duce la îmbunătățirea calității vieții sociale.

Așadar, pentru a schimba calitatea vieții spre „mai bună”, prin ridicarea calității guvernării, guvernarea trebuie să devină un proces ce depășește cadrul unor simple reguli, norme și instituții ce contribuie la gestionarea schimbărilor, deoarece ea semnifică mai mult decât autoritate, necesitând implicarea mecanismelor, proceselor și instituțiilor, prin intermediul cărora cetățenii și grupurile sociale își pot exprima interesele, exercita drepturile lor legale, îndeplini obligațiunile și media diferendele și, prin toate acestea, pot influența atât calitatea vieții sociale, cât și a celei personale.

Pentru a aduce în concordanță calitatea vieții cu așteptările membrilor societății și ale diferitelor grupuri sociale, guvernarea trebuie să le asigure cetățenilor posibilitatea de exprimare, factorii decizionali să ia în considerare aspirațiile acestora, iar resursele să fie utilizate rațional și echitabil anume în acele domenii care ar orienta calitatea vieții sociale, a tuturor categoriilor de grupuri sociale spre „mai bună”.

În acest scop, Guvernul Republicii Moldova trebuie să implice anumiți factori-cheie, cum ar fi:

- participarea la reforme, dar nu arbitrarea acestora;
- transparența în utilizarea finanțelor publice;
- responsabilitate în față întregii societăți pentru rezultatele obținute în urma tuturor hotărârilor și reformelor aplicate;
- activizarea posibilităților cetățenilor de a influența deciziile care se aprobă la nivel național, prin diferite metode democratice;
- descentralizarea mai amplă a sistemului de administrare publică atât centrală, cât și locală;
- asigurarea unei creșteri economice calitative.

Este de menționat că acțiunile întreprinse pentru a ameliora calitatea guvernării nu au efect imediat, însă, fiind promovate cu consecvență, ele pot schimba treptat starea lucrurilor.

Bibliografie:

1. Guvernare responsabilă pentru dezvoltarea umană // Raportul Național privind Dezvoltarea Umană, 2003.
2. Barometrul de opinie publică. Republica Moldova, noiembrie 2006.

Prezentat la 03.04.2007